

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Менеджмент
Тривалість викладання	15 чверть
Заняття:	5 годин на тиждень
Лекції	3 години на тиждень
Практичні	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Бюджетування ЗЕД»

Інформація про викладачів:

Варяниченко Олена Володимирівна
(лекції та практичні)

доцент, кандидат економічних наук

Персональна сторінка:

<https://mvs.nmu.org.ua/ua/teachers/Varyanichenko/>

E-mail:

Varyanichenkoelen@ukr.net

1. Анотація до курсу

Вивчення дисципліни «Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності» дозволить менеджерам реалізовувати бюджетування зовнішньоекономічної діяльності як сучасну управлінську технологію, що пов'язана з розробленням в організації бюджетів різних видів та для різних об'єктів, формуванням моделі їх консолідування для отримання зведених бюджетів організації, які стосуються зовнішньоекономічної діяльності.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни дисципліни «Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності» - формування компетентностей щодо розуміння технології бюджетування та особливостей впровадження і поетапної реалізації бюджетування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.

3. Завдання курсу:

- формування понятійного апарату та сутнісно-змістових елементів системи бюджетування на основі теоретичного вивчення дисципліни;
- розвиток навичок оволодіння методологічними прийомами складання бюджетів та використання бюджетів для оперативного контролю реалізації управлінських рішень із зовнішньоекономічної діяльності на практичних заняттях;
- формування у студентів здатності застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації на основі з'ясування передумов та переваг впровадження бюджетування на підприємствах на практичних заняттях.

4. Результати навчання:

Після вивчення цієї дисципліни ви зможете:

- 1) підбирати адекватні методи для формування та аналізу бюджетів у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- 2) здійснювати консолідування бюджетних показників в умовах зовнішньоекономічної діяльності;
- 3) визначати місце бюджетування зовнішньоекономічної діяльності в системі управління підприємством;
- 4) уміти системно і комплексно мислити у процесі бюджетування зовнішньоекономічної діяльності, а також застосовувати різноманітний інструментарій при розгляді конкретних ситуацій у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- 5) вирішувати конкретні завдання у сфері бюджетування зовнішньоекономічної діяльності, зокрема, формувати основні, допоміжні та спеціальні бюджети підприємства в умовах зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням ризику;
- 6) визначати горизонт бюджетування зовнішньоекономічної діяльності;
- 7) виокремлювати центри відповідальності та будувати фінансову структуру управління організацією;
- 8) застосовувати мотиваційні механізми за розроблення бюджетів у зовнішньоекономічній діяльності;
- 9) контролювати виконання бюджетних показників на різних стадіях бюджетного процесу.

5. Структура курсу

Тематика занять	Вид занять	Ресурси
Тема 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД, ЗМІСТ, ЗАВДАННЯ КУРСУ. МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ЗДІЙСНЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
1.1. Предмет, метод, зміст, завдання курсу		
1.2. Сутність та призначення бюджетування на підприємстві		
1.3. Сутність бюджету як економічної категорії		
1.4. Місце бюджетування зовнішньоекономічної діяльності в системі управління підприємством		
1.5. Автоматизація бюджетування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві		
Тема 2 БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
2.1. Принципи та етапи бюджетного планування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві		
2.2. Процес бюджетного планування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві		
2.3. Нормативне забезпечення формування бюджетів підприємства в умовах зовнішньоекономічної діяльності		
2.4. Класифікація витрат підприємства та підходи до їх визнання		
Тема 3. ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБЛЕННЯ БЮДЖЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
3.1. Порядок та процедури формування основних, додаткових та спеціальних бюджетів підприємства		
3.2. Плани-графіки руху грошових потоків як вхідна документація		
Тема 4. ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРИ ФОРМУВАННЯ ТА УЗГОДЖЕННЯ ОСНОВНИХ, ДОДАТКОВИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ БЮДЖЕТІВ ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
4.1. Моделі консолідування бюджетних показників		
4.2. Взаємозв'язок основних бюджетів		

підприємства на основі матриці Моблі		
Тема 5. РОЗРОБЛЕННЯ БЮДЖЕТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ РИЗИКІВ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
5.1. Бюджетні ризики у сфері зовнішньоекономічної діяльності, сутність та класифікація		
5.2. Методика врахування ризиків при розробленні бюджетів у сфері зовнішньоекономічної діяльності		
Тема 6. БЮДЖЕТНЕ ОРГАНІЗУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
6.1. Сутність бюджетного організування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві		
6.2. Центри відповідальності: різновиди та характеристика		
6.3. Функції бюджетного комітету на підприємстві в умовах зовнішньоекономічної діяльності		
Тема 7. БЮДЖЕТНЕ МОТИВУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
7.1. Сутність бюджетного мотивування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві		
7.2. Матеріальне бюджетне стимулювання за виконання бюджетних показників		
7.3. Моральне бюджетне мотивування зовнішньоекономічної діяльності		
Тема 8. БЮДЖЕТНЕ КОНТРОЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
8.1. Сутність бюджетного контролювання зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві		
8.2. Об'єкти та предмети, технології та інструментарій бюджетного контролю в умовах зовнішньоекономічної діяльності		
Тема 9. БЮДЖЕТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	Лекція	Силабус Презентація Конспект лекцій https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
9.1. Основні засади регулювання відхилень бюджетних показників		
9.2. Методика контролювання та регулювання бюджету доходів і витрат на засадах еластичності витрат за обсягом виробництва		
9.3. Методика контролювання та регулювання бюджетів на засадах структурування витрат		

Тема 1. Послідовність формування основного бюджету підприємства із зовнішньоекономічною діяльністю	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 2 Складання бюджету продаж та бюджету доходів	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 3 Складання бюджету виробництва, бюджету прямих витрат на матеріали, бюджету виробничих запасів	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 4 Складання календарного плану надходжень та виплат	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 5 Складання бюджету прямих витрат на оплату праці, бюджету інших прямих витрат, бюджету загальнопромислових накладних витрат	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 6 Складання бюджету адміністративних витрат, бюджету комерційних витрат, бюджету виробничої собівартості	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 7 Складання бюджету запасів готової продукції, бюджету капітальних вкладень, кредитного плану	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 8 Складання податкового бюджету	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 9 Прогноз зміни кредиторської та дебіторської заборгованості, складання бюджету надходжень та витрат (прогноз звіту про прибутки та збитки)	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 10 Складання бюджету руху грошових коштів (БРГК), Бюджет руху грошових коштів (БРГК) розрахований непрямим методом	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 11 Розрахунковий баланс	Практичні заняття	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Тема 12 Аналіз бюджету	Самостійне навчання	Вирішення завдань в робочому зошиті https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613
Підведення підсумків роботи за чверть, оголошення оцінок		Тестування https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613

6. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інсталюваний на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

7. Система оцінювання та вимоги

7.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

7.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент має право виконувати підсумкову комплексну контрольну роботу за дисципліною, яка містить завдання, що охоплюють дисциплінарні результати навчання.

Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання	На підставі поточної успішності за лекційними та практичними заняттями або залік. Залік відбувається у письмовій формі, залікові білети складаються з 50 тестових завдань. Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 2 бали. Максимальна кількість балів за залік: 100 балів.
Практичні заняття	Розрахункові завдання. Максимально оцінюються у 42 бали (14 занять × 3 бали/заняття).
Самостійна робота	Кожен здобувач/ка повинен/на виконати індивідуальне завдання на тему: «Сучасний досвід впровадження системи бюджетування в організаціях». Максимально оцінюється у 18 балів
Контрольні заходи	Лекційна контрольна робота максимально оцінюються у 40 балів (20 тестів × 2 бали/тест).

7.3. Критерії оцінювання *практичного заняття*

- 3 бали: володіння навчальним матеріалом, правильність розрахунків, наведення аргументованих висновків;
- 2 бали: не достатнє володіння навчальним матеріалом, незначні помилки в розрахунках, висновки аргументовано;
- 1 бал: відсутність достатніх знань про методи рішення завдання, грубі помилки в розрахунках, висновки не аргументовано.

7.4. Критерії оцінювання *самостійної роботи*

Оцінювання результатів виконання індивідуального завдання (*демонстрація та обговорення презентації*):

У підсумку за демонстрацію та обговорення презентації можна отримати максимально 18 балів, додавши такі складові:

- презентація містить усі стандартні структурні елементи: титульний слайд; мету доповіді (поставленого завдання); проблему, про яку говорить автор, та розкриття її змісту; шляхи вирішення проблеми (відомі або авторські); висновки; фінальний слайд та використано корпоративний шаблон презентацій з корпоративною символікою – 10 балів;
- структурні елементи презентації за своїм змістом мають відношення до поставленої на розгляд теми – 2 бали; проблему, шляхи її вирішення та висновки сформульовані коректно –2 бали;
- доповідь відбулась грамотною мовою, у формі розповіді замість читання – 2 бали;
- надано відповіді на поставлені питання та задано питання до інших презентацій – 2 бали.

8. Політика курсу

8.1. Політика щодо академічної доброчесності.

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка».
http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

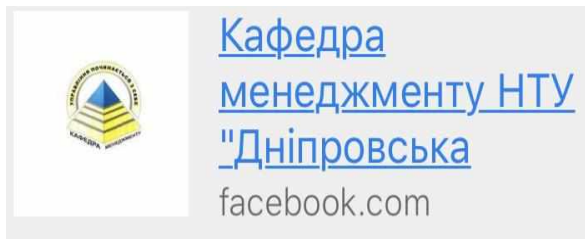
У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути

виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

8.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінки кафедри менеджменту у Facebook.

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи в Teams.

8.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, справка медичного закладу щодо хвороби).

8.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність, хвороба) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Відвідування занять під час дії воєного стану та дистанційному асинхронному навчанні здійснюється з урахуванням того, що овітній процес

орієнтований на створення безпечних умов навчання відповідно внутрішніх документів НТУ «ДП».

За даних умов оцінки можливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем.

8.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

8.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які проявили активність на лекційних та практичних заняттях можуть отримати додатково 5 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

8.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Методи навчання

Під час *лекцій та практичних занять* будуть застосовані такі методи навчання:

Пояснення. Глумачення понять, явищ, принципів, термінів тощо, переважно під час викладання нового матеріалу.

Інструктаж. Надання алгоритму дій для виконання поставленого завдання.

Діалог. За допомогою запитань викладач мотивуватиме здобувачів вищої освіти до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу.

Навчальна дискусія, дебати. Це обговорення важливого питання, обмін думками між здобувачами вищої освіти та/або викладачем, спрямовані не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину.

Ілюстрування. Застосування презентацій, відео та іншого медіа-контенту для підкріплення матеріалу, який пояснюється, обговорюється або завдань, які виконуються.

Самостійне спостереження (навчання, дослідження). Це безпосереднє самостійне сприймання явищ дійсності у процесі навчання.

6. Скоробогатова Н. Є. Бюджетування в управлінні: конспект лекцій. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 155 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/55521/1/Skorobohatova_Biudzhetuвання_v_upravlinni_posibnyk.pdf
7. Ярошевич Н.Б., Шпак Н.О., Матвіїшин В.Є. Бюджетний менеджмент: навч.-метод. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 221 с.
8. [Варяниченко О.В.](#) Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності» для студентів галузі знань 07 Управління і адміністрування, спеціальність 073 Менеджмент. Дніпро: НТУ «ДП», 2020. 36 с. (Рекомендовано до видання редакційною радою НТУ «ДП» (протокол № 3 від 04.03.2020 р.). <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613>
9. [Варяниченко О.В.](#) Конспект лекцій з дисципліни «Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності» для студентів галузі знань 07 Управління і адміністрування, спеціальність 073 Менеджмент. Дніпро: НТУ «ДП», 2020. 116 с. <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2613>

11. Передумови вивчення дисципліни

Перед вивченням дисципліни передбачається, що на попередньому рівні освіти вже здобуті такі результати навчання:

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Ф2 Менеджмент	<p>Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства</p> <p>Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації</p> <p>Виявляти навички організаційного проектування</p> <p>Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи</p> <p>Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації</p> <p>Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації</p>
Ф10 Фінанси підприємств	<p>Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства</p> <p>Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації</p> <p>Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації</p>

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Ф13 Бухгалтерський облік та звітність організацій	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень
Ф19 Управлінський аналіз діяльності підприємства	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації
Ф21 Зовнішньоекономічна діяльність підприємства	Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

Dnipro University of Technology